

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 483/2021-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Okresnej hospodárskej komory Hodonín**, Svatoborská 591, Kyjov, Česká republika, IČO 48 532 312, zastúpeného URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 26 Cb 17/2013 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa opakovanou (v poradí treťou, pozn.) ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje prikázať Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) konať bez zbytočných prieťahov a priznať finančné zadost'učinenie vo výške 8 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a priložených listín vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ sa na okresnom súde žalobou podanou v januári 2013 domáha určenia neplatnosti odstúpenia žalovaného od špecifikovanej zmluvy o poskytnutí finančného príspevku a určenia, že táto zmluva uzatvorená medzi nimi stále trvá. Okresný súd vydal 24. októbra 2016 rozsudok, ktorý bol na základe odvolania sťažovateľa uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 10. mája 2018 zrušený (pre nesplnenie procesných podmienok a porušenie práva na spravodlivý proces) a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd

vydal druhý rozsudok 20. septembra 2018, opätovne zamietol žalobu. Rozsudkom krajského súdu z 30. apríla 2020, ktorý bol sťažovateľovi doručený až 5. augusta 2020, bol po odvolaní sťažovateľa druhý rozsudok okresného súdu potvrdený.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Proti postupu okresného súdu sťažovateľ argumentuje:

a) Okresný súd bol od 30. apríla 2020 nečinný, celková dĺžka konania od podania žaloby viac ako 8 rokov a 7 mesiacov je extrémna, právoplatne nie je skončená vec v časti trov konania (nezáleží na tom, že stranou konania je „*ministerstvo*“). Sťažovateľ poukazuje na prax ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“). Polemizuje so závermi obsiahnutými v predchádzajúcich dvoch uzneseniach ústavného súdu, ktorými boli odmietnuté jeho ústavné sťažnosti na prietahy v konaní. Uvádza, že okresný súd vydal prvý rozsudok po troch rokoch a deviatich mesiacoch od podania žaloby, ktorý bol následne po uplynutí ďalších dvoch rokov odvolacím súdom zrušený. K zbytočným prietahom podľa sťažovateľa prispel aj krajský súd.

b) Predmetné konanie podľa sťažovateľa môže predstavovať určitú právnu zložitosť, ale vzhľadom na to, že ide pri konaní o určenie o bežnú agendu súdov, po rozsiahlom vykonanom dokazovaní nie je dôvod na doterajšiu dĺžku konania. V napadnutom konaní sťažovateľ poskytol maximálnu súčinnosť a dostatočnú argumentáciu. Od právoplatného skončenia konania (meritórneho posúdenia platnosti odstúpenia od zmluvy) závisí jeho existencia ako právnickej osoby, mohol by sa dostať do úpadku. Rozhodnutím by sa ustálilo, či je žalovaný oprávnený domáhať sa vrátenia finančných prostriedkov vo výške 430 579,87 eur. Trvanie neistého stavu spolu s tvrdeniami žalovaného o porušovaní povinností pri hospodárení s poskytnutými príspevkami znamená pre sťažovateľa hrozbu pozastavenia čerpania dotácií, od ktorých je závislý.

c) Porušenie základného práva sťažovateľa nie je možné konvalidovať, konanie trvá pred okresným súdom viac ako 7 rokov a 11 mesiacov, nič by na tom nezmenilo ani právoplatné ukončenie veci v najbližšej dobe, vystavený bol extrémnej právnej neistote, a preto mu z porušenia vyplýva nemajetková ujma, ktorú žiada zadosťučiniť symbolickým finančným plnením.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, resp. obsahovo zodpovedajúceho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu v napadnutom konaní o žalobe sťažovateľa, keď pri celkovej doterajšej dĺžke nerozhodol o výške trov konania.

5. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

6. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú.

7. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach pripomína, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky fázy súdneho konania smerujúceho k urovnaniu sporu o občianskom práve alebo záväzku skončili v primeranej lehote, a to vrátane fáz nasledujúcich po rozhodnutí v merite veci (napr. rozsudok ESĽP vo veci Hornsby v. Grécko z 19. 3. 1997, sťažnosť č. 18357/91).

8. Zo samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že krajský súd v napadnutom konaní rozhodol o odvolaní sťažovateľa rozsudkom z 30. apríla 2020, ktorý nadobudol právoplatnosť 5. augusta 2020. Okresný súd svoju úlohu v nastolení právnej istoty splnil vydaním rozsudku a jeho doručením stranám, resp. doručením rozsudku krajského súdu stranám. V dôsledku toho dostal sťažovateľ vecnú odpoveď na jeho žalobnú požiadavku. Ústavný súd preto nemohol prihliadať na námietky sťažovateľa smerujúce proti postupu okresného súdu (ako aj krajského súdu, ktorý navyše nebol označený za porušovateľa dotknutých práv) do právoplatného skončenia konania, t. j. do 5. augusta 2020. Ústavný súd konštatuje, že hoci sťažovateľ namieta zbytočné prietahy v súdnom konaní ako celku (na všetkých inštanciách), jeho ústavná sťažnosť smeruje iba proti postupu okresného súdu.

9. Vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný, sťažovateľ namieta postup okresného súdu v napadnutom konaní v podstate od začatia konania, pričom v odôvodnení ústavnej sťažnosti líči výskyt prietahov pred meritórnym skončením veci (v zásade preberá argumentáciu z predchádzajúcich svojich dvoch ústavných sťažností), ktoré dopĺňa o súvislosti s rozhodovaním okresného súdu o výške trov konania (preberá argumentáciu z bezprostredne predchádzajúcej ústavnej sťažnosti).

10. Nepochybne aj po právoplatnom skončení konania v merite veci prichádza do úvahy povinnosť súdu rozhodnúť o čiastkových otázkach, ako je napr. rozhodnutie o trovách konania, resp. vykonať ďalšie úkony, ktoré primárne nespočívajú vo vydávaní formálnych rozhodnutí, ale v administratívnej príprave spisu na predloženie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Aj v tomto štádiu konania môžu v zásade vzniknúť zbytočné prietahy. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal nečinnosť aj v tomto období po právoplatnom vyriešení merita sporu.

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

12. Všeobecný súd rozhoduje o výške trov konania podľa vopred určených zásad a posudzuje účelnosť trov vynaložených účastníkmi konania, resp. ich právnymi zástupcami. Postup súdu pri rozhodovaní o trovách konania nepovažuje ústavný súd za právne zložitý alebo osobitne náročný, pretože toto rozhodovanie je rutinnou súčasťou každodennej praxe súdov, preto výrazné predĺženie postupu súdu v napadnutom konaní nie je dôvodné.

13. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na prietahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. Sťažovateľ v tomto smere uviedol, že ide o vec s možným finančným dopadom na jeho existenciu. Takáto argumentácia mohla byť podľa názoru ústavného súdu zohľadnená z pohľadu významu konania pre sťažovateľa v okolnostiach tejto veci len do právoplatného skončenia vo veci samej. Sťažovateľ netvrdí, že by boli jeho ďalšia existencia a fungovanie ohrozené v dôsledku nerozhodnutia o výške trov konania. Sťažovateľ vo svojej argumentácii neuviedol žiadny dôvod, pre ktorý aj po právoplatnom skončení konania pociťuje právnu neistotu v dôsledku nerozhodnutia o trovách konania. Zväčša len opakoval argumenty nezohľadňujúce právoplatné skončenie konania vo veci samej, na ktorých zakladal svoju právnu neistotu v otázke nutnosti vrátenia finančných prostriedkov. Je síce pravdou, že nárok na náhradu trov má priznaný žalovaný proti sťažovateľovi. Ako však ústavný súd v uznesení č. k. II. ÚS 98/2021 z 25. februára 2021 (ďalej len „predchádzajúce uznesenie“) uviedol, do úvahy prichádza rozhodnutie o výške trov konania v sume 0 eur, a preto ústavný súd, posudzujúc možné ovplyvnenie postavenia sťažovateľa za terajšieho procesného stavu, nezistil možnosť dopadu rozhodnutia o výške trov konania na majetkové práva sťažovateľa. Súvislosť medzi rozhodnutím o výške trov konania a trvaním právnej neistoty sťažovateľa nie je ústavnému súdu zrejmá.

14. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd posudzoval priebeh napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka konania. Ústavný súd nezistil prispievanie sťažovateľa k dĺžke konania. Využitie zákonom dovolených procesných prostriedkov (dovolania podaného 2. októbra 2020, resp. sťažnosti proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie poplatku za dovolanie podanej 11. decembra 2020) nemôže byť pri posudzovaní primeranosti dĺžky konania chápané ako sťažovateľom zavinené predĺženie konania. Súdu je ale potrebné následne poskytnúť primeraný časový úsek na procesné vybavenie takýchto podaní, ktorý nie je možné automaticky považovať za zbytočné prietahy zavinené súdom (m. m. III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

15. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu. Sťažovateľ namieta vznik zbytočných prietahov vo fáze konania, v ktorej mal súd rozhodnúť len o výške trov konania. V čase podania ústavnej sťažnosti existovala istá miera právnej neistoty sťažovateľa vo vzťahu k výsledku konania okresného súdu o výške trov konania. Tá sa mohla vzťahovať len na skutočnosť, že nebolo vydané rozhodnutie o výške trov konania. Ako ústavný súd v predchádzajúcom uznesení uviedol, aj keď bolo rozhodnuté o priznaní nároku na náhradu trov namietaného konania v 100 % rozsahu žalovanému, z obsahu spisového materiálu je zjavné a nespochybniteľné, že vyčíslenie trov konania pre žalovaného bude predstavovať sumu 0 eur. Posúdenie intenzity zásahu okresného súdu do základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov a do jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je potrebné zasadiť do takéhoto rámca daného aktuálnou procesnou fázou konania a obsahom spisu. Z tohto pohľadu sa nečinnosť súdu posudzuje inak v základnom, meritórne neukončenom konaní než v konaní po právoplatnom rozhodnutí o veci samej, prípadne aj o nároku na náhradu trov konania.

16. Ústavný súd akcentuje, že aj keď Civilný sporový poriadok neustanovuje žiadnu lehotu, v ktorej je súd povinný rozhodnúť o výške trov konania podľa § 262 ods. 2 po právoplatnom konečnom rozhodnutí, aj v tejto fáze konania je súd povinný rešpektovať základný princíp rýchlosti a hospodárnosti konania vyjadrený v čl. 17. Je primárne úlohou všeobecného súdu, aby zväzil ním prejednávanú vec z hľadísk rýchlosti a hospodárnosti konania a aby následne zvolil vhodný postup. Ústavný súd zvolený procesný postup môže preskúmať a v prípade, že by všeobecný súd svojou voľbou, resp. jej následkami zapríčinil prieťahy s požadovanou ústavnou intenzitou, založil by tým dôvod na vyslovenie porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

17. Doterajšie nerozhodnutie o výške trov konania je determinované zvoleným postupom okresného súdu, ale aj správaním sťažovateľa. Súd nerozhodol bezprostredne po právoplatnosti rozsudku o výške trov konania, ale po podaní dovolania uprednostnil „praktické“ hľadisko (hospodárnosť konania), odsúvajúc rozhodnutie o výške trov konania do rozhodnutia o dovolaní. Podľa zistenia ústavného súdu si podané dovolanie objektívne vyžiadalo ďalšie úkony s prípravou spisu na predloženie veci najvyššiemu súdu ako vyrubenie súdneho poplatku, zastavenie konania pre jeho nezaplatenie, resp. zrušenie tohto zastavujúceho uznesenia uznesením z 22. februára 2021 (vyskytla sa chyba pri párovaní vykonanej platby, pozn.). Následne bolo plynule pristúpené k doručovaniu dovolania protistrane a podľa zistenia ústavného súdu bol súdny spis doručený najvyššiemu súdu 29. marca 2021.

18. Ústavný súd považuje za legitímnu požiadavku sťažovateľa dosiahnuť stav právnej istoty aj vo vzťahu k výške trov konania. Vedomý si podania dovolania však sťažovateľ musí počítať so zúžením nazerania na jeho doterajšiu právnu neistotu, keďže v prípade zistenia dôvodnosti dovolania môže reálne dôjsť k zrušeniu rozsudku krajského súdu z 30. apríla 2020 vrátane nadväzujúceho výroku o nároku na náhradu trov konania. Pomeriavajúc právnu neistotu sťažovateľa a právnu situáciu, ktorá môže vzniknúť v dôsledku vyhovenia dovolaniu, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojím postupom učinil zadosť požiadavkám vyplývajúcim z práva na prerokovanie bez zbytočných prieťahov. Okresný súd po podaní dovolania v primeranom čase predložil súdny spis najvyššiemu súdu. Ústavný súd upriamuje pozornosť na význam konania o dovolaní ako o mimoriadnom opravnom prostriedku oproti konaniu o výške náhrad trov konania majúceho akcesorický charakter. V prípade, že sa sťažovateľ ako účastník konania o dovolaní domnieva, že najvyšší súd nepostupuje v súlade s požiadavkami na primeranú rýchlosť konania, môže naďalej namietat' jednak nečinnosť najvyššieho súdu, ako aj jeho neefektívnu činnosť. Nemožno v tejto súvislosti pričítať okresnému súdu predĺženie konania o obdobie, keď sa vec nachádzala na najvyššom súde na rozhodnutie o dovolaní (II. ÚS 52/99).

19. Sťažovateľ podľa zistenia ústavného súdu navyše žiada dovolací súd o odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu, čo by sa týkalo aj závislého výroku o nároku na náhradu trov konania, ktorého právoplatnosť je podmienkou vydania rozhodnutia o výške trov konania. Na druhej strane sa na ústavnom súde domáha „urýchlenia“ napadnutého konania, v ktorom podľa jeho tvrdenia zostáva rozhodnúť len o výške trov konania. Ústavný súd považuje podanie ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ sleduje úplne opačný cieľ ako podaním dovolania, za prinajmenšom rozporuplné. Namietanie porušenia práv nevydaním rozhodnutia o výške trov konania za situácie, keď sám sťažovateľ svoj procesný úkon smeruje (aj) k jeho nevydaniu, vyznieva paradoxne.

20. Pri nezistení nečinnosti alebo neefektívnosti v postupe okresného súdu po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej ústavný súd konštatuje, že nie je možné napadnutý postup okresného súdu považovať za taký, ktorý by vzhľadom na svoju ústavnoprávnu intenzitu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dal dôvod na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa namietajúcu porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. októbra 2021

Libor DUEA
predseda senátu